

N:o 1.

Ank. till Riksd. Kansli den 28 Febr. 1879, kl. 2 e. m.

*Betänkande, angående villkoren för tillverkning och försäljning af
bränvin.*

Till Bevillnings-Utskottets behandling hafva från Riksdagens Kamrar blifvit hänvisade följande framställningar, afseende förändringar i nu gällande föreskrifter angående villkoren för bränvins tillverkning och försäljning, nemligen:

dels Kongl. Maj:ts nådiga proposition (N:o 7) angående förhöjning i bränvinstillverkningsafgiften m. m.

dels motioner, väckta

inom Första Kammaren af Herr *N. S. von Koch* (motion N:o 10) om ändringar i gällande förordning angående bränvinsförsäljning,

likaledes inom Första Kammaren af Herr *N. Sandberg* (motion N:o 21) om förändrad fördelning af bränvinsutskänknings- och utminuteringsafgifterna, samt

inom Andra Kammaren af Herr *A. Svenson* (motion N:o 107) med förslag till förändrad lydelse af 24 § 1 mom. i Kongl. förordningen den 24 Augusti 1877 om försäljning af bränvin.

Då Utskottet icke ansett lämpligt att till behandling företaga omförmälda nådiga proposition förr än statsverkets behof blifvit, åtminstone till någon del, pröfvade, kommer Utskottet att framdeles till Riksdagen

afgifva utlåtande angående hvad Kongl. Maj:t uti denna proposition i afseende å bränvinsbeskattningen föreslagit, hvilket Utskottet får

1:o.

för Riksdagen anmäla.

Uti sin förenämnda motion föreslår Herr *von Koch*, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med hvad vid flera föregående riksmöten och senast år 1877 blifvit af honom hemställdt,

att Riksdagen, i sammanhang med bestämmande vid detta riksmöte af produktionsskatten och tullen på bränvin och såsom vilkor för all förhöjning i dessa skatter, måtte besluta:

a) att, i stället för nuvarande minuterings- och utskänkingsafgifter för spritdrycker, skall utgå en för kommunala behof afsedd särskild afgift, under namn af förbrukningsafgift, med 40 öre för hvarje kanna af normalstyrka, som förbrukas inom landet från den dag beslutet träd i kraft, dock med bibehållande af det i § 26 mom. 3 af nu gällande tillverkningslag medgifna afdrag;

b) att nämnda förbrukningsafgift dels upptages allt framgent, i sammanhang med tillverkningsafgiften, på allt efter nämnda dag inom landet produceradt bränvin, dels i den ordning, som uti mom. c) bestämmes, för en gång uttages förr än försäljning får ske af det bränvin, hvarför dylik afgift eller motsvarande högre tullafgift icke blifvit erlagd;

c) att från och med den dag, detta beslut af Kongl. Maj:t förklaras skola träda i kraft, intet derförinnan tillverkadt eller förtulladt bränvin, vid äfventyr af böter och att varan är förbruten, må genom utminuterings och utskänkning försäljas inom landet förr än försäljaren, på sätt Kongl. Maj:t i nåder bestämmer, visat att ett berörda förbrukningsafgift fullt motsvarande belopp derfor blifvit vederbörligen erlagd;

d) att utaf förbrukningsafgifterna, sedan med afseende å deras belopp, vid jemförelse med tillverkningsafgifterna, proportionerligt afdrag för uppburden skett, bildas en särskild fond, som utan sammanblandning med statsmedel tills vidare förvaltas af den myndighet Kongl. Maj:t bestämmer;

e) samt att berörda förbrukningsafgifter fördelas

antingen

efter folkmängden, beräknad i fullt hundraådetal det år sista allmänna folkräkning skett, emellan rikets särskilda landstingsområden och så, att sedan landsting och hushållningssällskap hvardera, der så nu sker, fått $\frac{1}{5}$,

återstoden skiftas efter folkmängden emellan alla områdets lands- och stadskommuner, att användas främst till säkerhetspolis, folk- och slöjdskolor;

eller

så att, derest vid dylik fördelning det befinnes att landsting, hushållningssällskap eller kommun skulle erhålla mindre än hvad det eller den visar sig under åren 1867—76 i medeltal utaf afgifter för utminuteri och utskänkning lagligen hafva åtnjutit, först ett emot minskningen för dem alla svarande belopp afdrages, för att under vissa (10 à 15) år såsom ersättning för dylik minskning utgå, samt återstoden derefter på ofvan nämnda sätt utskiftas;

eller

så som Riksdagen, efter annat af Bevillnings-Utskottet uppgifvet förslag, pröfvar lämpligt;

i sammanhang hvarmed hemstälts, att Riksdagen måtte hos Kongl. Maj:t anhålla:

a) att Kongl. Maj:t ville till Riksdagen aflåta ett, efter föregående utredning, upprättadt förslag till ersättningar åt kommuner, landsting och hushållningssällskap för de inkomster, som hittills på grund af stadgandena i § 24 af gällande försäljningslag dem tillkommit; samt

b) att Kongl. Maj:t täcktes utfärda ny lag för försäljning af bränvin och alla andra spirituösa drycker, »hvilka innehålla öfver 00 procent alkohol» och att dervid jemväl nedanstående §§ eller de dem i den nya lagen motsvarande §§ må erhålla annan, här genom kursivering betecknad ny lydelse, nemligen:

§ 14.

Vill någon väcka fråga att annan utskänkning än den, som kan gästgifveri tillkomma, må i socken å landet idkas, göre derom framställning hos kommunalnämndens ordförande inom första hälften af Mars det år då försäljningen skall börjas. Kommunalnämnden skall innan slutet af samma månad deröfver afgifva yttrande och deri, om bifall till utskänkingen för högst ett år tillstyrkes, utsätta den trakt, hvarinom det må ske — — — — utlåtande i ämnet; *dervid minst $\frac{2}{3}$ af de afgifna rösterna erfordras för att kommunalstämman skall anses hafva tillstyrkt bifall till utskänkingen. I annat fall förfalle frågan.*

Har kommunalstämma med ofvan bestämda röstöfvervigt tillstyrkt bifall, sände inom tre veckor — — — — Befallningshafvande att deri efter

hörande af kommunalstämmor i angränsande kommuner sitt beslut — —
— — till känna.

§ 25.

Å landet vare minuthandel med eller utskänkning af *bränvin på eller inom* $\frac{1}{8}$ mil från *ställe*:

a) *der* auktion, marknad, torgdag eller mönstring med beväringsskapskap hålles eller *der* menighet för kronoskjuts eller skallgång samlad är, *alldeles förbjuden*; samt

b) *der* annan mönstring, uppbordestämman, mantalsskrifning, ting eller annan till folksamling föranledande förrättning hålles, *icke tillåten* annorlunda än vid måltid åt spisande gäster.

c) Ej må någon — — — — — att dermed köpslaga.

§ 28.

Under — — — — — utlemnas.

All utskänkning af bränvin skall under sön- och helgedag, från kl. 6 om aftonen föregående söckendag, vara alldeles förbjuden, derest icke, efter vederbörande kommunalstämmas eller stadsfullmäktiges tillstyrkande, Konungens Befallningshafvande, på grund af särskilda omständigheter, meddelat undantag, hvilket dock icke för hvarje gång får utsträckas till öfver 6 månaders tid; hvarjemte borde införas en ny § af följande lydelse:

Bolag för öfvertagande af minuthandel eller utskänkning inom stad eller kommun må äfven upprättas, men endast för sedlighetens och allmänna ordningens befordrande. All bolagets vinst å rörelsen skall redovisas för och aflemnas till kronans uppbordestman eller bränvinskontrollör för att till fonden för förbrukningsafgifter (statsverket?) ingå.

Vid besvarandet af denna motion anser sig Utskottet böra erinra derom, att Riksdagen år 1877 i underdånig skrifvelse hos Kongl. Maj:t anhöll, att Kongl. Maj:t täcktes genom sakkunnige män låta öfverse gällande författningar angående tillverkning och försäljning af bränvin, i syfte att genom lagstiftningen måtte kunna åstadkommas ett kraftigare motverkande af rusdryckers missbruk, samt derefter i ämnet till Riksdagen afgifva förslag. I anledning af denna Riksdagens anhållan tillsattes af Kongl. Maj:t en komité för det af Riksdagen uppgifna ändamål, och, enligt hvad Utskottet inhemtat, torde denna komités betänkande, hvilket lär innehålla förslag om genomgripande ändringar i nu gällande lagstiftning, inom kort inkomma till Kongl. Maj:t, och sannolikt kan den

framställning, som i anledning af komiténs förslag Kongl. Maj:t kan finna skäligt att göra Riksdagen, redan vid nästa års riksmöte vara att vänta. Vid sådant förhållande vore det enligt Utskottets tanke olämpligt, om Riksdagen nu och utan att särdeles viktiga skäl dertill föranledde i den gällande bränvinslagstiftningen vidtog ändringar af så genomgripande beskaffenhet, som åtskilliga af de utaf motionären ifrågasatta äro.

Af detta skäl och utan att ingå i närmare pröfning, huruvida hvad motionären föreslagit må i och för sig sjelf vara lämpligt eller ens i alla delar verkställbart, hemställer Utskottet,

2:o.

att Herr von Kochs ifrågavarande motion måtte af Riksdagen lemnas utan afseende.

Med förmälan att den nu stadgade fördelningen af bränvinsutskänkings- och utminuteringsafgifterna enligt hans åsigt vore obillig och orättvis, föreslår Herr *Sandberg* uti sin ofvannämnda motion:

att af samtliga ifrågavarande afgifter halfva beloppet måtte hädanefter indragas till statsverket;

att det återstående beloppet måtte tillfalla de kommuner, der utskänkningen eller utminutereringen utöfvas; samt

att denna förändring måtte träda i verksamhet från och med den 1 nästkommande Oktober, så framt bestående kontrakt eller laga öfverenskommelser ej lägga hinder i vägen därför.

Af det skäl, Utskottet i fråga om Herr von Kochs motion här ofvan anført, och då en så våldsamt rubbning i bestående förhållanden, som den motionären föreslagit, ej synes böra vidtagas innan en grundlig utredning skett, anser Utskottet för det närvarande någon förändring i det af motionären angifna hänseende icke böra ifrågakomma, hvadan Utskottet hemställer,

3:o.

att Herr *Sandbergs* ifrågavarande motion måtte lemnas utan afseende.

Uti sin förenämnda motion anmärker Herr *Svenson* att, då det numera tillkomme landstingen att handhafva länens gemensamma angelägenheter, hvilka afsåge den allmänna hushållningen, jordbrukets och andra

näringars utveckling, anstalter för kommunikationsväsendets befordrande m. m., så vidt dessa angelägenheter icke enligt gällande författningar tillhörde offentlig myndighets embetsåtgärd, och då hushållningssällskapens uppgift hufvudsakligen vore densamma som landstingens, men deremot endast de senare bestode af lagligen valda ombud, hvilkas pligt vore att bevaka så väl länets gemensamma som hvarje särskild orts intresse, borde enligt motionärens åsigt de allmänna medel, eller åtminstone en del deraf, som nu tillfalla hushållningssällskapen, tillkomma landstingen, hvarföre motionären föreslår att § 24 mom. 1 af Kongl. förordningen angående vilkoren för försäljning af bränvin m. m. den 24 Augusti 1877 måtte erhålla följande förändrade lydelse:

»Utaf de afgifter — — — — — insätts i landtränteriet två femtedelar ($\frac{2}{5}$) för landstingets räkning för att af det samma förvaltas och användas till ändamål, som för länet nyttiga äro.»

Med afseende å den olika vigten och omfattningen af de uppgifter, som å ena sidan landstingen, å den andra hushållningssällskapen hafva att fylla, synes det Utskottet visserligen billigt, att landstingen tillerkännas någon del af de bränvinsförsäljningsmedel, som nu tillfalla hushållningssällskapen. Men ehuru Utskottet således erkänner det berättigade i motionens syfte, kan Utskottet likväl, på grund af hvad här ofvan i punkterna 2 och 3 blifvit anfördt, icke för närvarande tillstyrka en så genomgripande förändring, utan hemställer,

4:o.

att Herr Svensons ifrågavarande motion icke måtte vinna Riksdagens bifall.

Stockholm den 28 Februari 1879.

På Utskottets vägnar:

A. H. FOCK.

Herr *Bennich* har begärt få antecknadt, att han icke deltagit i behandlingen af detta betänkande.
